

Rafał WIELKI*

Pierwsze informacje o przestępstwie korupcyjnym a budowa fabuły zdarzenia

Uwagi wprowadzające

Celem artykułu jest wskazanie na możliwości wykorzystania pierwszych informacji o przestępstwie korupcyjnym do budowy fabuły zdarzenia. Pojęcie fabuły zdarzenia bywa obce na gruncie teorii oraz praktyki organów ścigania, choć osiągnięcia światowego dorobku sztuki śledczej wydają się zachęcać do wdrażania tego pojęcia na grunt postępowania karnego. Pierwsze informacje o przestępstwie odnoszą się do szerszego pojęcia analizy informacji, która jest przedmiotem zainteresowania służb policyjnych oraz służb specjalnych we współczesnej kryminalistyce. Wewnętrzne oraz zewnętrzne źródła informacji o przestępstwie mogą mieć pewną doniosłość w kontekście budowanej taktyki śledztwa, która ma służyć m.in. zwiększeniu wykrywalności czynów zabronionych i rozwijania czynności operacyjno-rozpoznawczych oraz dochodzeniowo-śledczych przez właściwe organy. Dla prawidłowego przebiegu śledztwa związanego z przestępstwem o charakterze korupcyjnym duże znaczenie należy przypisać wykorzystaniu informacji jawnoźródłowych, wzbogacających istotnie proces budowania fabuły.

Fabuła jest swoistą opowieścią o określonym zdarzeniu, uwzględniającą porządek chronologiczny zdarzeń, która może znacząco wpływać na stworzenie wstępnej wizji zdarzenia przez organy ścigania. Co istotne, sposób konstrukcji opowieści o przestępstwie sprzyja ogólnemu przyswajaniu informacji, których nadmiar, tworzący szum informacyjny, niejednokrotnie stanowi domenę postępowania przygotowawczego. Ponadto są punktem wyjścia śledztwa oraz służą budowaniu hipotez, dzięki czemu zmuszają do poszukiwania materiału dowodowego w oderwaniu od schematów.

Artykuł przedstawia metodykę tworzenia fabuły zdarzenia, dzięki czemu może stanowić podstawę do poszukiwania nowych rozwiązań na gruncie prowadzonego postępowania przygotowawczego w odniesieniu do podejrzenia popełnienia czynu zabronionego o charakterze korupcyjnym.

* Pracownia Kryminalistyki, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego, e-mail: rwielki@uni.opole.pl.

Dywagacje w dalszej części opracowania odnoszą się do wykorzystania wywiadu jawnoźródłowego oraz wywiadu kryminalnego w praktyce organów ścigania, obu posiadających istotne znaczenie dla budowania fabuły zdarzenia, jednocześnie przybliżając zwięźle sposoby wizualizacji powiązań informacji zgromadzonych w śledztwie z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, by w rezultacie zaprezentować przykład pełnej fabuły zdarzenia korupcyjnego.

Pojęcie pierwszych informacji o przestępstwie

Warto rozpocząć od wyjaśnienia pojęcia pierwszych informacji o przestępstwie, które stanowią element wyjściowy dalszych rozważań. Mając świadomość, że definicji informacji jest bardzo dużo z uwagi na uniwersalny jej charakter w wielu naukach, należy ograniczyć się do kontekstu kryminalistycznego. W takim ujęciu informację można scharakteryzować jako rozpoznanie stanu rzeczy, możliwego do odróżnienia od innych stanów, dotyczące cech obiektów oraz relacji pomiędzy nimi. Informację można również przedstawić jako zastosowanie w celu oznaczenia: wiedzy uzyskanej z doświadczenia lub ze źródeł pośrednich, faktów zaobserwowanych lub zasłyszanych oraz wiedzy o konkretnych, określonych w czasie sytuacjach lub zdarzeniach¹.

Wyróżnić tu warto również pojęcie informacji rozumianej jako środek dowodowy (ewidencja), jeśli na jej podstawie można wyprowadzić wnioski w kontekście badanej sprawy². Ewidencję stanowi szeroki zbiór wszystkich elementów, które są możliwe do określenia i przedstawienia w sądzie w celu oceny prawdopodobieństwa pewnych istotnych dla toczzonej sprawy faktów oraz w taki sposób, by owa informacja mogła służyć udowodnieniu faktów lub im zaprzeczeniu³. Istniejące w teoretycznych rozważaniach pojęcia „środka dowodowego” oraz „źródła dowodowego” nie znajdują odzwierciedlenia na gruncie norm prawnych, przez co ustawodawca posługuje się nad wyraz często pojęciem „dowodu”⁴, ponieważ niesłusznie, wprowadzanie jednak do praktyki pojęcia „ewidencja” mogłoby stanowić duże utrudnienie i niepotrzebny chaos. Sprzężonym elementem tak rozumianej informacji jest relewancja. Informacja, żeby mogła być uznana za relewantną, musi pozwalać na uznanie, że jakiś fakt lub jego konsekwencje są mniej lub bardziej prawdopodobne, niż można byłoby sądzić bez tej ewidencji⁵. Stwierdzić zatem należy, iż informacja, która: (a) nadaje się na ewidencję, (b) jest relewantna, może stanowić informację wywiadowczą, istotną z punktu widzenia dalszych rozważań podjętych w niniejszym opracowaniu.

¹ Zob. C. Harfield, K. Harfield, *Intelligence investigation community and partnership*, Oxford 2008.

² W. Twining, *Rethinking evidence. Exploratory essays*, Cambridge 2006, s. 438.

³ D. Johnstone, G. Hutton, *Blackstone's police manual*, vol. 2: *Evidence & procedure*, Oxford 2009, s. 90.

⁴ M. Banszel, *Środek dowodowy jako ewidencja w procesie sądowym*, <http://www.banszel.com/prawo-karne/ewidencja/> (1.12.2016).

⁵ T. Anderson, D. Schum, W. Twining, *Analysis of evidence*, Cambridge 2005, s. 2.

Wspominając o pierwszych informacjach o przestępstwie, warto zauważyć, że istotny jest ich podział ze względu na źródła, który może wyglądać następująco:

1. wewnętrzne:
 - a) czynności operacyjno-rozpoznawcze,
 - b) czynności dochodzeniowo-śledcze,
 - c) czynności prewencyjne,
 - d) analiza materiałów archiwalnych,
 - e) kontrole resortowe,
 - f) rejestry właściwych służb;
2. zewnętrzne:
 - a) zawiadomienia od osób fizycznych,
 - b) zawiadomienia od podmiotów państwowych, samorządowych, prowadzących działalność gospodarczą czy społecznych,
 - c) samooskarżenia,
 - d) informacje jawne,
 - e) anonimy,
 - f) skargi i wnioski.

W kontekście pozyskania informacji przez odpowiednie organy nie sposób pominąć aspektów karnoprosesowych związanych z zawiadomieniem o przestępstwie, o których wspomina Kodeks postępowania karnego, gdyż zgodnie z art. 304 § 1 k.p.k.⁶ każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Natomiast w art. 304 § 2 k.p.k. znajduje się dyspozycja normy, zgodnie z którą instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa. Obowiązek taki występuje również w dyspozycji art. 240 § 1 k.k.⁷, który daje podstawę do penalizacji działania wynikającego z zaniechania obowiązku zawiadomienia organu.

Rozważając istotę źródeł pierwszych informacji o przestępstwie korupcyjnym, wspomnieć należy o osobie sygnalisty (ang. *whistleblower*), której znaczenie w wykrywaniu tego rodzaju przestępstw jest nieocenione. Pojęcie to obejmuje sytuacje, w których informacje o nieprawidłowościach przekazuje się instytucji zewnętrznej zdolnej do podjęcia reakcji na stwierdzone patologie⁸. Ich aktywność często stanowi jedyną metodę ukrócenia nieprawidłowości, które mogą zagrażać wartościom ważnym z punktu widzenia interesu społecznego⁹.

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2016 r., poz. 1749.

⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2016 r., poz. 1137.

⁸ P.B. Jubb, *Whistleblowing: A restrictive definition and interpretation*, "Journal of Business Ethics" 1999, vol. 21, No. 1, s. 78.

⁹ G. Dehn, R. Calland, *Whistleblowing – the state of the art*, [w:] *Whistleblowing around the world: Law, culture and practice*, eds. G. Dehn, R. Calland, Cape Town–London 2004, s. 1.

W procesie wykrywczym korupcji znaczną rolę mogą odgrywać informacje jawne, które będą służyć budowaniu fabuł, co jest rozwinięte w dalszej części przedmiotowego opracowania.

Problemy wykrywcze przestępstwa korupcyjnego

Znacząca rola fabuły zdarzenia korupcyjnego jest następstwem występowania trudności wykrywczych przestępstw korupcyjnych ze względu na ich możliwą rozległą formę oraz występowanie nieostrych pojęć. Na gruncie polskich unormowań wyróżnia się m.in.: sprzedajność pełniącego funkcję publiczną – art. 228 k.k., przekupstwo – art. 229 k.k., płatną protekcję bierną – art. 230 k.k., płatną protekcję czynną – art. 230a k.k., przekroczenie uprawnień – art. 231 § 2 k.k., korupcję wyborczą – art. 250a k.k., korupcję gospodarczą – art. 296a k.k., udaremnienie przetargu – art. 305 k.k., korupcję sportową – art. 46–48 u.s.¹⁰, przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej wbrew zakazowi (art. 54 ustawy refundacyjnej¹¹). Istnieją formy czynów korupcyjnych niepenalizowanych, którymi są: nepotyzm, rozumiany w praktyce polskich organów ścigania jako nadużywanie zajmowanego stanowiska poprzez protegowanie krewnych; kumoterstwo jako faworyzowanie oparte nie na pokrewieństwie, ale na powiązaniach towarzyskich, oraz dopuszczanie do konfliktu interesów¹².

Nie sposób pominąć faktu, że do popełnienia przestępstwa korupcyjnego dochodzi zwykle przy udziale wyłącznie dwóch podmiotów, a całemu procederowi nadaje się cechy legalności, co stwarza pozory praworządności. Za trudność wykrywczą należy uznać okoliczność uzyskiwania obopólnych korzyści z procederu¹³. Takie postępowanie osób dodatkowo komplikuje proces wykrywczy. Utrudnia znalezienie dodatkowych dowodów w postaci naruszeń prawa, niedopełnienia obowiązku, nadużycia uprawnień, co powoduje, że przestępstwo korupcyjne jest jednym z najtrudniejszych do wykrycia czynów przestępnych. Stwierdzenie jego popełnienia oraz wykrycie sprawcy jest znacznie trudniejsze od ustalenia sprawców innych przestępstw (skomplikowany proces wykrywczy jest konsekwencją braku śladów działania sprawcy), a ponadto przestępczość korupcyjna ma charakter lustrzany¹⁴. Do czynników dodatkowo komplikujących proces wykrywczy można zaliczyć małą ilość śladów lub brak śladów działania przestępcy, wielość osobowych źródeł dowodowych oraz profesjonalne działanie podmiotów korumpowanych ze względu na ich przygotowanie, znajomość norm prawnych oraz wielość układów towarzyskich. W celu zniwelowa-

¹⁰ Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz.U. z 2016 r., poz. 176.

¹¹ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, Dz.U. z 2016 r., poz. 1536.

¹² *The anti-corruption handbook for entrepreneurs*, Warszawa 2011, s. 30.

¹³ D. Palacz, A. Wojtkowski, D. Woźnicki, *Korupcja i mechanizmy jej zwalczania*, Warszawa 2001, s. 14.

¹⁴ *Mapa korupcji*, Warszawa 2011, s. 5.

nia trudności ustawodawca przewidział możliwość uniknięcia kary przez osobę, która wręczyła łapówkę. Sprawca tego przestępstwa nie podlega karze, jeżeli zostaną spełnione niżej wymienione warunki:

1. Sprawca okaże tzw. czynny żal – tzn. dający łapówkę ujawni organom ścigania wszystkie istotne okoliczności przestępstwa, zanim te organy same je wykryją.

2. Korzyść majątkowa lub osobista albo jej obietnica zostaną przyjęte.

Niewystarczające jest przekazanie przez sprawcę tylko niektórych okoliczności bądź fragmentów zdarzeń, a zatajenie innych; w sytuacji, gdy sprawca wielokrotnie udzielał korzyści majątkowej lub osobistej tej samej osobie, możliwe jest skorzystanie z instytucji bezkarności tylko wtedy, gdy ujawnił wszystkie okoliczności składające się na czyn ciągły; zgłoszenia takiego należy dokonać osobiście na Policji, w prokuraturze, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym lub innym organie ścigania. Nadto ustawa nie przesądza formy zawiadomienia o fakcie wręczenia łapówki, co pozwala na pewną swobodę decyzyjną sprawcy przestępstwa.

Fabuła zdarzenia

Pojęcie to w polskiej kryminalistyce nie zostało jeszcze ugruntowane, wobec czego wymaga wyjaśnienia w celu podjęcia dalszych rozważań. Zacząć należy od stwierdzenia, że fabuła to nic innego jak opowieść o określonym, konkretnym zdarzeniu, z uwzględnieniem porządku chronologicznego jego elementów, tworząca wstępną wizję tego zdarzenia¹⁵. W najprostszy sposób fabułę zdarzenia można odnieść do znanego pojęcia wersji śledczej jako rezultatu procesów myślowych organu ścigania w postaci jego przypuszczenia stanowiącego alternatywną próbę wyjaśnienia jakiegoś zdarzenia, jego elementów i przebiegu, lub też przyczyny tego zdarzenia, a zwłaszcza jego sprawcy¹⁶. Całościową fabułę, opowiadającą o zdarzeniu, należy tworzyć niezależnie od luk informacyjnych czy też dowodowych. Z uwagi na istniejące luki za bardzo korzystne należy uznać stworzenie więcej niż jednej fabuły. Warto mieć w pamięci, że fabuły są punktem wyjścia śledztwa oraz służą budowaniu hipotez (zwłaszcza w pierwszych fazach postępowania przygotowawczego) i inspirują do poszukiwania materiału dowodowego. Sam sposób konstrukcji opowieści i ich porównywanie mają większe znaczenie dla szacowania prawdziwości ustaleń faktycznych niż krytyczna analiza argumentów budowanych na podstawie środków dowodowych¹⁷. Podkreślić wypada, że hipotezy niewystarczająco lub wcale niepoparte dowodami stają się bowiem niekiedy „zaczynami prawdy”¹⁸, jednakże fabuła powinna spełniać

¹⁵ D.A. Binder, P. Bergman, *Fact investigation. From hypothesis to proof*, St. Paul 1984, s. 11.

¹⁶ T. Hanausek, J. Leszczyński, *Kryminologiczne i kryminalistyczne problemy zabójstw z lubieżności*, Warszawa 1995, s. 311.

¹⁷ T. Anderson, D. Schum, W. Twining, *op. cit.*, s. 280.

¹⁸ J. Gurgul, *Studium konkretnej sprawy o zabójstwo*, „Problemy Kryminalistyki” 2005, nr 249, s. 26–27.

pewne kryteria jakościowe (przez wielu utożsamiane z tzw. siedmioma złotymi pytaniami kryminalistyki), zawierając w sobie¹⁹:

1. jednoznaczność,
2. niesprzeczność,
3. elementy przedstawione z odniesieniem do przebiegu centralnego zdarzenia,
4. wyjaśnienie motywu sprawcy,
5. wyjaśnienie przyczyny nastąpienia centralnego zdarzenia,
6. wyjaśnienie sposobu nastąpienia centralnego zdarzenia,
7. wskazanie, że sprawca miał okazję popełnić przestępstwo i uzasadnienie tego twierdzenia.

Warto mieć na uwadze, że myśli składają się z fabuł albo ich fragmentów²⁰, co może stanowić argument za wdrażaniem ich stosowania w czynnościach dochodzeniowo-śledczych. Fabuły mogą być oczywiście pewnymi mankamentami, które mogą zwiększać ryzyko błędu, tj.: umieszczanie faktów nierelentnych, nieuzasadnionych, a nawet zmyślonych, umieszczanie insynuacji, koncentrowanie uwagi odbiorcy na uczestnikach zdarzeń zamiast na zdarzeniach (czynach), odwołania do ukrytych założeń lub stereotypów, stosowanie języka emocjonalnego, wzbudzanie współczucia w sposób nierelentny wobec rzeczowych argumentów, wykorzystywanie wątpliwych analogii, mieszanie faktów, norm i wartości, wykorzystywanie reguły, iż fabuła z pewnością zredagowana wypiera fabułę prawdziwą. Terence Anderson, David Schum i William Twining przedstawiają dokładniejszy protokół służący oszacowaniu wiarygodności, spójności i ewidencyjnego uzasadnienia fabuł. Dlatego na etapie tworzenia fabuły, o czym dalej wspominają autorzy, zalecane jest tworzenie jej schematu poprzez utworzenie roboczej matrycy składającej się z trzech elementów:

1. faktów lub zdarzeń umieszczonych w kolejności chronologicznej,
2. niewiadomych,
3. konfliktów ewidencji.

W celu zrozumienia istoty fabuły uzasadnione będzie rozważenie następującego przykładu:

Do prokuratury wpłynął anonim sugerujący, że do Mariusza Nowaka, zastępcy dyrektora Departamentu Zamówień Publicznych Urzędu X, przyszedł Jan Kowalski, podający się za anioła biznesu oraz wpływową osobę spółki Y. Spółka, w imieniu której działa Jan Kowalski, będzie brała udział w przetargu, który rozpisuje Urząd X. W zamian za przyznanie dodatkowych punktów w postępowaniu przetargowym na rzecz spółki Y Jan Kowalski złożył Mariuszowi Nowakowi propozycję korupcyjną. Powołując się na swoje wpływy w Urzędzie X, zaproponował korzyść osobistą Mariuszowi Nowakowi w postaci awansowania go na stanowisko dyrektora departamentu.

¹⁹ B. Verheij, F. Bex, *Accepting the truth of a story about the facts of a criminal case*, [w:] *Legal evidence and proof: Statistics, stories, logic*, eds. H. Kaptein, H. Prakken, B. Verheij, Farnham 2009, s. 177.

²⁰ Zob. R.C. Schank, *Explanations patterns: Understanding mechanically and creatively*, Hillsdale 1986.

W dalszej części przedstawione zostanie wykorzystanie możliwości wywiadu jawnoźródłowego w celu sformułowania fabuły na podstawie przedstawionego kazusu.

Wsparcie wywiadu jawnoźródłowego w budowaniu fabuł

W kontekście budowania fabuł przestępstwa korupcyjnego za szczególnie warte uwagi należy uznać wykorzystanie możliwości wywiadu jawnoźródłowego (*ang. open source intelligence*). W dużym uproszczeniu cechą dystynktywną tego rodzaju wywiadu jest wykorzystanie otwartych źródeł informacji, do których dostęp nie jest w żaden sposób ograniczony podmiotowo. Wykorzystanie wywiadu jawnoźródłowego jest uzasadnione z uwagi na dostęp przez Policję do takich źródeł, prawne możliwości wykorzystania informacji jawnoźródłowych, posiadanie własnych baz danych oraz potencjał wywiadowczy i analityczny wykorzystania tych informacji²¹. Z uwagi na fakt, że zagadnienie jest dogłębnie opracowane na gruncie międzynarodowej doktryny, nie dostrzega się potrzeby przytaczania części teoretycznej, związanej z definicjami, a w zamian warto zaproponować możliwości wykorzystania informacji jawnoźródłowych jako narzędzia wspierającego budowanie fabuł zdarzeń o charakterze korupcyjnym. Tytułem przypomnienia warto wyliczyć przykładowe obszary poszukiwania informacji jawnoźródłowych, istotne z punktu widzenia wykrywania korupcji, do których zaliczyć należy m.in.:

- a) dane rządowe (rejstry, raporty, bazy danych),
- b) dokumentację przedsiębiorstw (udostępnianą na mocy obowiązujących przepisów oraz publikowanych w celach marketingowych),
- c) publikacje naukowe, popularnonaukowe, poradnikowe,
- d) prasę (naukową, specjalistyczną, lokalną),
- e) inne środki masowego przekazu (wypowiedzi osób publicznych, kanały informacyjne),
- f) Internet jako medium (serwisy informacyjne, strony WWW przedsiębiorstw, portale społecznościowe, metadane).

Przytoczone przykłady nie stanowią zamkniętego katalogu potencjalnych obszarów poszukiwania informacji o przestępstwie korupcyjnym – niniejszy rozdział stanowi jedynie uzupełnienie rozważań dotyczących trudności wykrywczych tego typu przestępstwa oraz budowy fabuł zdarzenia w ujęciu związanym z pierwszymi informacjami o przestępstwie, będąc częścią badawczą. Dodatkowe wsparcie czynności wywiadowczych poprzez implementację do metodyki budowania fabuły przestępstwa korupcyjnego elementów wywiadu kryminalnego może stanowić uzupełnienie informacji pozyskanych z otwartych źródeł poprzez m.in.:

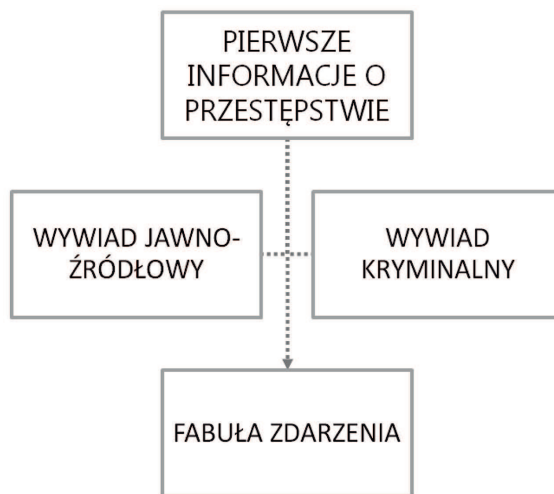
- a) działania operacyjno-rozpoznawcze,

²¹ K. Radwaniak, P.J. Wrzosek, *Biały wywiad w Policji – pozyskiwanie i analiza informacji ze źródeł otwartych*, [w:] *Analiza informacji w służbach policyjnych i specjalnych*, red. J. Konieczny, Warszawa 2009, s. 115.

b) analizę informacji w rejestrach będących w dyspozycji danej służby (np. Krajowy System Informacji Policji, Krajowe Centrum Informacji Kryminalnych, Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności, Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców),

c) materiały archiwalne.

Proponowany schemat budowy fabuły zdarzenia przestępstwa korupcyjnego przy wsparciu prostych czynności wywiadowczych przedstawiono na rysunku 1.

Rys. 1. Schemat budowy fabuły zdarzenia przy wykorzystaniu czynności wywiadowczych
Źródło: opracowanie własne.

Za wskazane należy uznać wykorzystanie narzędzi informatycznych, pozwalających na dokładniejsze pozyskanie informacji jawnoźródłowych. Warto zwrócić również uwagę, że istnieją narzędzia, które ponadto pozwalają na wizualizację, pomagającą określić relacje pomiędzy osobami, grupami ludzi czy ich zawodowymi lub prywatnymi afiliacjami²².

Odnosząc powyższe rozważania do przytoczonego wcześniej przykładu, zauważyć można, że możliwe było pozyskanie dodatkowych informacji, niezwykle istotnych do zbudowania fabuły zdarzenia: (1) *Jan Kowalski* jest udziałowcem w *spółce z o.o. Y*. (2) Udziałowcem *spółki z o.o. Y* jest *spółka akcyjna A*. (3) Udziałowcami oraz członkami zarządu w *spółce A* są osoby 1, 2, 3, 4. (4) *Spółka z o.o. Y* jest udziałowcem w *spółce z o.o. B.*, w której udziałowcami oraz członkami zarządu są osoby 5, 6, 7. (5) *Spółka z.o.o. B* jest zarejestrowana pod tym samym adresem co *spółki z o.o. (kapitał zakładowy 5 tys. zł): C, D, E, F, G, H*. (6) Adresem jest lokal mieszkaniowy w centrum Warszawy, położony na tej samej ulicy co słynne centrum biznesowe. (7) W bloku pod tym adresem na domo-

²² P. Khanna, P. Zavarisky, D. Lindskog, *Experimental analysis of tools used for doxing and proposed new transforms to help organizations protect against doxing attacks*, „Procedia Computer Science” 2016, No. 94, s. 460.

fonie widnieje nazwisko *Karczewscy*. (8) Prezesami zarządów spółek *C, D, E, F, G, H* są wyłącznie osoby, których PESEL zaczyna się np.: 30..., 27..., 25... itp. (9) Jan Kowalski udziela się na blogu *B1*. (10) *Blog B1* posiada kilka domen. (11) Jedna z domen posiada adres IP: 00.000.00 (12) Adres IP sugeruje, że serwer znajduje się na *Panamie*. (13) Na blogu *B1* znajduje się numer telefonu 7686 686 686 jako telefon redakcji. (14) Taki sam numer podany jest na forum internetowym *F1* jako numer telefonu do spółki *D*. (15) Siedziba redakcji wg informacji na stronie internetowej to *Toruń*. (16) Adresy e-mailowe do spółek *C, D, E, F, G, H* znajdują się na tym samym serwerze co blog *B1*. (17) *Jan Kowalski* posiada wiele profili w portalach społecznościowych np. *Facebook, LinkedIn, Twitter*. (18) *Jan Kowalski* posiada otwarty profil w portalu *Facebook*. (19) *Jan Kowalski* posiada wiele zdjęć w portalu *Facebook*, głównie z wakacji w ciepłych krajach. (20) *Jan Kowalski* nie posiada wśród znajomych w portalu *Facebook* ani jednej osoby, która jako miejsce zatrudnienia podaje *Urząd X*. (21) *Jan Kowalski* to osoba o nr. PESEL, zamieszkała pod adresem, będąca właścicielem starego samochodu o nr. rejestracyjnych, ubezpieczona w towarzystwie ubezpieczeniowym. (22) W bloku, gdzie na domofonie widnieje nazwisko *Karczewscy*, zameldowane są inne osoby – studenci (Uwaga: dane zostały zmienione przez autora).

Podsumowaniem rozważań, przy uwzględnieniu uzupełnienia stanu faktycznego podanego w przykładzie, posiłkując się informacjami pozyskanymi w drodze wywiadu jawnoźródłowego oraz wywiadu kryminalnego, niech będzie przykład fabuły zdarzenia korupcyjnego:

Jan Kowalski odwiedził Mariusza Nowaka, zastępcę dyrektora Departamentu Zamówień Publicznych Urzędu X. Urząd prowadzi procedurę przetargową, w której przedsiębiorstwo związane z Janem Kowalskim zamierza wziąć udział. Sytuacja na rynku jest trudna, dlatego realizacja przetargu pozwala na spory zarobek. Mariusz Nowak jako zastępca dyrektora wykonuje bardzo wiele zadań, jednak nigdy nie miał możliwości awansu. Jan Kowalski postanowił wykorzystać tę okoliczność, składając propozycję przyjęcia korzyści osobistej przez Mariusza Nowaka w zamian za przyznanie dodatkowych punktów w procedurze przetargowej. Jan Kowalski posiada wiele kontaktów, jednak stosuje nieuczciwe praktyki, mając wpływ na tworzenie spółek, w których figurują osoby starsze, pozbawione świadomości co do działalności tych spółek. Spółki o niskim kapitale zakładowym znajdują się przy ulicy pełnej znanych biurów, przez co stwarza pozory bycia osobą wpływową.

Podsumowanie

Rozważania podjęte w artykule prowadzą do stwierdzenia, iż przyjęte we wstępie założenia są właściwe. Problematyka zwalczania korupcji jako przestępstwa specyficznego, z uwagi na jej wiktymologiczny wymiar, świadczący o tym, że rzadko występuje bezpośredni pokrzywdzony, a częściej można mówić o skutkach takiego przestępstwa w wymiarach: ekonomicznym, politycznym czy społecznym, jest niezwykle skomplikowana.

Wykorzystanie światowego dorobku kryminalistyki, skupiającego się na zagadnieniach analizy informacji, może być niezwykle pomocne w kontekście zwiększania wykrywalności przestępstw korupcyjnych, a także może znacząco wpływać na zmianę jakościową prowadzonego postępowania przygotowawczego.

Przedstawione metody budowy fabuły zdarzenia należy uznać za zasadne i możliwe do wykorzystania w szerszym ujęciu aniżeli wyłącznie w zwalczaniu przestępstw korupcyjnych. Proponowane wykorzystanie dorobku wywiadu jawnoźródłowego oraz wywiadu kryminalnego w stopniu bardzo zasadniczym, bez konieczności korzystania ze skomplikowanych narzędzi, może znacząco wpływać na przebieg postępowania przygotowawczego prowadzonego przez organy ścigania poprzez budowanie hipotez śledztwa już na etapie postępowania sprawdzającego. W dużym uproszczeniu można rzec, iż przedstawione zagadnienia mogą stanowić swego rodzaju zbiór sposobów służących weryfikacji pierwszych informacji o przestępstwie jako relewantnych albo nierelewantnych w zwalczaniu konkretnego przypadku korupcyjnego, umożliwiając tym samym funkcjonariuszowi prowadzącemu postępowanie tworzenie podstaw prowadzonego śledztwa od chwili zapoznania się z zadekretowaną sprawą bez przysłowiowego odejścia od biurka.

Bibliografia

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. z 2016 r., poz. 1749.
Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 2016 r., poz. 1137.
Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, Dz.U. z 2016 r., poz. 176.
Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, Dz.U. z 2016 r., poz. 1536.

Opracowania:

- Anderson T., Schum D., Twining W., *Analysis of evidence*, Cambridge 2005.
The anti-corruption handbook for entrepreneurs, Warszawa 2011.
Banszel M., *Środek dowodowy jako ewidencja w procesie sądowym*, <http://www.banszel.com/prawo-karne/ewidencja/> (1.12.2016).
Binder D.A., Bergman P., *Fact investigation. From hypothesis to proof*, St. Paul 1984.
Dehn G., Calland R., *Whistleblowing – the state of the art*, [w:] *Whistleblowing around the world: Law, culture and practice*, eds. G. Dehn, R. Calland, Cape Town–London 2004.
Gurgul J., *Studium konkretnej sprawy o zabójstwo*, „Problemy Kryminalistyki” 2005, nr 249.
Hanausek T., Leszczyński J., *Kryminologiczne i kryminalistyczne problemy zabójstw z lubieżności*, Warszawa 1995.
Harfield C., Harfield K., *Intelligence investigation community and partnership*, Oxford 2008.
Johnstone D., Hutton G., *Blackstone’s police manual*, vol. 2: *Evidence & procedure*, Oxford 2009.
Jubb P.B., *Whistleblowing: A restrictive definition and interpretation*, „Journal of Business Ethics” 1999, vol. 21, No. 1.
Khanna P., Zavorsky P., Lindskog D., *Experimental analysis of tools used for doxing and proposed new transforms to help organizations protect against doxing attacks*, „Procedia Computer Science” 2016, No. 94.
Mapa korupcji, Warszawa 2011.
Palacz D., Wojtkowski A., Woźnicki D., *Korupcja i mechanizmy jej zwalczania*, Warszawa 2001.

- Radwaniak K., Wrzosek P.J., *Biały wywiad w Policji – pozyskiwanie i analiza informacji ze źródeł otwartych*, [w:] *Analiza informacji w służbach policyjnych i specjalnych*, red. J. Konieczny, Warszawa 2009.
- Schank R.C., *Explanations patterns: Understanding mechanically and creatively*, Hillsdale 1986.
- Twining W., *Rethinking evidence. Exploratory essays*, Cambridge 2006.
- Verheij B., Bex F., *Accepting the truth of a story about the facts of a criminal case*, [w:] *Legal evidence and proof: Statistics, stories, logic*, eds. H. Kaptein, H. Prakken, B. Verheij, Farnham 2009.

THE FIRST INFORMATION ABOUT CORRUPTION AND BUILDING A CRIME STORY

Abstract: The aim of this article is to point out the possibilities of using the first information about the crime of corruption to build a crime story, although the concept of the story is not much common ground for the practice of inquiry.

Corruption crimes are characterized by significant problems of the nature of detection and legal evidential value, which makes it complicated for the authorities conducting proper investigations in the case. In the present study the author points to the essence and methods of creating the storyline of events, while leveraging the scientific achievements in the field of open-source intelligence and criminal intelligence. With such a scheme drawn up, it is possible to raise the quality of pre-trial proceedings in cases of corruption, as illustrated by numerous examples.

Keywords: INFORMATION ANALYSIS, INVESTIGATION, CORRUPTION, CRIME STORIES